

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็น
เครื่องมือทางการทูตในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

จัดทำโดย นางสาวจณา สินธวานนท์
รหัส 11030

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็น
เครื่องมือทางการทูตในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

จัดทำโดย นางสาวจณา สนิธวานนท์
รหัส 11030

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 11 ปี 2562
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักรับบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต อู๋ม เมาลานนท์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. พลอย สืบวิเศษ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้มุ่งพิจารณาเรื่องการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นเครื่องมือทางการทูตในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เนื่องจากเล็งเห็นว่าเครื่องมือทางการทูตดังกล่าว นับวันจะทวีความสำคัญยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะนำไปใช้กับประเทศใด และย่อมได้ผลดีมากเมื่อนำมาใช้กับประเทศเพื่อนบ้านที่มีความใกล้ชิดยิ่งแฉกเช่นเมียนมา โดยเฉพาะในสภาวะการณปัจจุบันที่เมียนมามีความต้องการจะพัฒนาความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น ภายหลังจากการปิดประเทศมาเป็นเวลานานกอบการมีปัญหาคความมั่นคงภายในประเทศที่มีสาเหตุบางส่วนมาจากความเหลื่อมล้ำ

ผู้เขียนเชื่อว่า การเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงผ่านการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาจะช่วยให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เมียนมา มีความแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น และเมียนมาจะมีความไว้วางใจไทยในระดับที่สูงเพียงพอที่จะให้เมียนมาฟังและคล้อยตามข้อเสนอของไทยในประเด็นต่าง ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของทั้งเมียนมาและไทย ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจและความมั่นคงของทั้งสองประเทศและภูมิภาคโดยรวมต่อไป

อย่างไรก็ดี การดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาโดยเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว จะได้ผลดีสูงสุดต่อเมื่อโครงการมีความยั่งยืนและสามารถวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรมในระยะยาว ผู้เขียนจึงได้ศึกษาการดำเนินโครงการโดยใช้ทฤษฎีการประเมินโครงการในรูปแบบ CIPP ของ Daniel Stufflebeam เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงความสำเร็จหรือล้มเหลวของโครงการ โดยเฉพาะในแง่ของประโยชน์ที่ชาวบ้านได้รับอย่างยั่งยืน อีกทั้งได้นำทุกโครงการมาถอดบทเรียนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างชัดเจน

ท้ายสุด ในบทที่ 4 ผู้เขียนได้นำเสนอข้อเสนอแนะในการทำให้การดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนา มีผลเป็นรูปธรรมในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนที่เข้าร่วมโครงการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลชิ้นนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาแนวทางที่จะทำให้เมียนมาได้รับประโยชน์สูงสุดจากการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาของไทย ผ่านการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ เพื่อให้ประชาชนของเมียนมามีคุณภาพชีวิตดีขึ้นอย่างยั่งยืน รวมถึงเพื่อเป็นเครื่องมือทางการทูตที่สำคัญในการกระชับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-เมียนมาให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นในระยะยาว ในโอกาสนี้ ผู้เขียนขอแสดงความขอบคุณและระลึกถึงบุคคลต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือการจัดทำรายงานนี้

ขอขอบพระคุณนางสุพัตรา ศรีไมตรีพิทักษ์ เอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ที่อนุญาตให้ผู้เขียนได้เข้ารับการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต 11 และให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์ยิ่งแก่ผู้เขียนตั้งแต่ก่อนเดินทางกลับมาอบรม

ขอขอบพระคุณเอกอัครราชทูต อู๋ม เมาลานนท์ รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ พันธ์พรประสิทธิ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. พลอย สีบวิเศษ คณะอาจารย์ที่ปรึกษาสำหรับคำชี้แนะและข้อติติงที่เป็นประโยชน์และเป็นกำลังใจที่สำคัญ

ขอขอบคุณเพื่อนข้าราชการกรมความร่วมมือระหว่างประเทศและสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง ที่ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาของไทยในเมียนมาที่เป็นประโยชน์ยิ่งในการทำรายงาน และรับภาระด้านการทำงานในระหว่างที่ผู้เขียนเข้ารับการอบรม

สุดท้ายนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณนางสาวอาจารย์ ศิริรัตน์บัลล์ เอกอัครราชทูตประจำกระทรวง และเจ้าหน้าที่สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการทุกคนสำหรับการจัดการอบรมหลักสูตรนักบริหารการทูต 11 ที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านเนื้อหาสาระและการบริหารจัดการ รวมถึงการดูแลผู้เข้าอบรมด้วยความอบอุ่น และการให้กำลังใจและความช่วยเหลือในการจัดทำรายงานการศึกษาส่วนบุคคลของผู้เข้าอบรมเป็นอย่างดี

จณา สีนธวานนท์

กรกฎาคม 2562

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฅ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.4 คำถามการศึกษา	3
1.5 สมมติฐานการศึกษา	3
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	4
1.7 นิยามศัพท์	4
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวคิดทฤษฎี	5
2.2 สรุปกรอบแนวคิดรายงานการศึกษา	9
บทที่ 3 ผลการศึกษา	10
3.1 บทสรุปจากการศึกษาโครงการปรับปรุงศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่	10
3.2 บทสรุปจากการศึกษาโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายและโรงเรียนเทคนิคทวาย	13
3.3 บทสรุปจากการศึกษาโครงการพัฒนาการเลี้ยงโคนม	15
3.4 บทสรุปจากการศึกษาโครงการส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์ใฝ่อย่างยั่งยืน	18
3.5 การถอดความเชื่อมโยงของโครงการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	21
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	25
4.1 สรุปผลการศึกษา	25
4.2 ข้อเสนอแนะ	26
บรรณานุกรม	28
ภาคผนวก	29
ประวัติผู้เขียน	30

สารบัญตาราง

ตารางที่ 1	Myanmar Sustainable Development Plan	8
ตารางที่ 2	การประเมินโครงการปรับปรุงศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่	10
ตารางที่ 3	การประเมินโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ทวายและโรงเรียนเทคนิคทวาย	13
ตารางที่ 4	การประเมินโครงการพัฒนาการเลี้ยงโคนม	16
ตารางที่ 5	การประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์ใผ่อย่างยั่งยืน	18

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	3 ท่วง 2 เงื่อนไข ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7
ภาพที่ 2	แผนภูมิโครงการปรับปรุงศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่	21
ภาพที่ 3	แผนภูมิโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทยาย และโรงเรียนเทคนิคทวาย	22
ภาพที่ 4	แผนภูมิโครงการพัฒนาการเลี้ยงโคนม	23
ภาพที่ 5	แผนภูมิโครงการส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์ใผ่อย่างยั่งยืน	24

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1.1 การเมืองการปกครองของเมียนมา

ในยุคที่อังกฤษปกครองพม่า (พ.ศ. 2428–2491) อังกฤษได้ใช้นโยบายแบ่งแยกและปกครอง (divide and rule) โดยแบ่งการปกครองพม่าออกเป็น 2 ส่วน คือ พม่าแท้ ปกครองโดยตรงผ่านรัฐสภาของอังกฤษที่ลอนดอน ยกเลิกระบบการปกครองเดิมของพม่า และให้มีผู้สำเร็จราชการตามแบบที่ใช้ปกครองอินเดียแทน และชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดน ปกครองโดยอ้อม หรือรัฐอารักขา ให้ติดต่อกับอังกฤษโดยตรง โดยไม่ผ่านราชสำนักคองบอง ทำให้ชนกลุ่มน้อยหวังที่จะแยกตัวเป็นอิสระจากพม่าหลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษแล้ว ส่งผลให้เกิดปัญหาความมั่นคงภายในเมียนมา¹ จนถึงปัจจุบัน

ภายหลังจากที่พม่าได้รับเอกราชจากอังกฤษในปี 2491 ได้เกิดความแตกแยกทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากชนกลุ่มน้อยต้องการแยกตัวเป็นอิสระ ตามที่ระบุใน “สนธิสัญญาปางโหลง (Panglong Conference)”² แต่อำนาจของรัฐบาลพม่าในรูปแบบสหภาพกลับอยู่ที่เพียงชาวพม่าเท่านั้น ในช่วงทศวรรษแรกของการได้รับเอกราช พม่ามีการเลือกตั้งถึง 3 ครั้ง แต่เนื่องจากขาดประสบการณ์และการสนับสนุนจากประชาชน อุ นู นายกรัฐมนตรีคนแรกของพม่าจึงหันไปขอความช่วยเหลือจากกองทัพ ซึ่งมีความเข้มแข็งและเป็นเอกภาพมาก เพื่อจัดการกับชนกลุ่มน้อยนำไปสู่การทำรัฐประหารยึดอำนาจของนายพล เน วิน เมื่อปี พ.ศ. 2505 และการปกครองระบอบเผด็จการ ทหารยาวนานกว่า 50 ปี

1.1.2 สภาพปัญหาในปัจจุบัน

โดยที่รัฐบาลทหารปกครองด้วยระบอบสังคมนิยมและดำเนินนโยบายปิดประเทศมาเป็นเวลานาน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาภายในที่รุนแรงหลายเรื่อง ทั้งปัญหาชนกลุ่มน้อย ปัญหาการทุจริตประทุมิชอบ ปัญหาปากท้องของประชาชน และการคว่ำบาตรจากต่างชาติ ส่งผลให้ปัญหาต่าง ๆ สังคมและมีความซับซ้อนยิ่งขึ้น สถานการณ์ในเมียนมาดีขึ้นหลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อปี พ.ศ. 2558 โดยพรรค National League for Democracy (NLD) ของนางออง ซาน ซู จี ได้รับชัยชนะ เมียนมาจึงเริ่มมีการพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น และเปิดรับความช่วยเหลือด้านการพัฒนา รวมถึงการ

¹ สหภาพพม่าเปลี่ยนชื่อประเทศเป็นสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาเมื่อปี 2554

² นายพล ออง ซาน ได้ลงนามในสนธิสัญญาปางโหลงกับหัวหน้าชนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในลุ่มน้ำอิระวดี ได้แก่ รัฐฉาน คะฉิ่น และฉิ่น เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2490 เพื่อให้ชนกลุ่มน้อยเข้าร่วมเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ โดยสนธิสัญญาฯ ได้มอบบทบาททางการเมืองส่วนกลางให้แก่ชนกลุ่มน้อย ให้สิทธิในการปกครองตนเองในรูปแบบสหพันธรัฐ และระบุว่า เมื่อพม่าได้รับเอกราชครบ 10 ปี แต่ละชนชาติจะสามารถสถาปนาเอกราชของตนเอง ซึ่งทำให้หนักการเมืองและทหารบางกลุ่มไม่พอใจ เนื่องจากในพื้นที่ของชนกลุ่มน้อยมีทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมาก

ลงทุนจากต่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ โดยในปี พ.ศ. 2561 เมียนมามีระดับการพัฒนามนุษย์ตาม Human Development Index (HDI)³ อยู่ในอันดับ 148 จาก 189 ประเทศ ส่วนรายได้ประชาชาติขั้นต้น Gross National Income (GNI)⁴ อยู่ที่ 5,567 ดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มที่ดีขึ้นทุกปี

อย่างไรก็ดี เหตุการณ์ความไม่สงบในรัฐยะไข่เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2560 ส่งผลให้มีผู้พลัดถิ่นชาวโรฮีนจาทั้งในประเทศและที่อพยพข้ามแดนไปบังกลาเทศประมาณ 850,000 คน ยิ่งไปกว่านั้นได้ทำให้รัฐบาลของนาง ซู จี เสียภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือจากนานาชาติ โดยเฉพาะประเทศตะวันตกเป็นอย่างมาก ในขณะเดียวกัน ไทยและอาเซียนก็ได้รับแรงกดดันให้มีความบทบาทสำคัญในการแก้ไขสถานการณ์ในรัฐยะไข่ เนื่องจากเป็นประเทศที่มีความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกับเมียนมา

1.1.3 การดำเนินการของไทย

ไทยให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านเป็นลำดับต้นในฐานะประเทศยุทธศาสตร์ โดยในส่วนของเมียนมา ไทยถือว่าเป็น ‘Natural Strategic Partner’ ที่มีความใกล้ชิดและสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะในด้านความมั่นคงและเศรษฐกิจ

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ เริ่มให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่เมียนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2504 อาทิ การให้ทุนฝึกอบรมและศึกษาดูงาน ผ่าน International Organizations and Economic Department กระทรวงการต่างประเทศเมียนมา และต่อมาในปี พ.ศ. 2536 ได้ให้ความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมมากขึ้นแก่ภูมิภาคต่าง ๆ ของเมียนมา โดยอยู่บนพื้นฐานของความต้องการของเมียนมา (Demand Driven Approach) และความเชี่ยวชาญของไทย ได้แก่ การเกษตรและการพัฒนาชนบท การศึกษา สาธารณสุข ผ่านการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เมียนมาบรรลุ ‘เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 หรือ SDGs’

เมื่อเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในรัฐยะไข่ของเมียนมา ไทยมีจุดยืนที่ชัดเจนในการไม่กดดันเมียนมา และสนับสนุนการแก้ปัญหาที่ต้นตอ ไทยเห็นว่า การให้ความร่วมมือด้านการพัฒนาจะเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งในชุมชนได้อย่างยั่งยืน นำมาซึ่งการพัฒนาความรู้ในหลายด้าน ทำให้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคงขึ้น ชุมชนมีความสงบและอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข ไทยจึงได้เร่งดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาในพื้นที่รัฐยะไข่ ซึ่งบางโครงการก็ดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และหลายโครงการกำลังอยู่ระหว่างการดำเนินการ

³ HDI คือ ดัชนีการพัฒนามนุษย์ที่ United Nations Development Programme (UNDP) ใช้ในการนำเสนอ Human Development Reports ของประเทศต่าง ๆ โดยเชื่อว่า นอกเหนือจากความเจริญทางเศรษฐกิจแล้ว ประชาชน และความสามารถของประชาชนก็ควรเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญที่สุดในการประเมินระดับการพัฒนาของประเทศด้วย (HDI ของไทยอยู่อันดับที่ 83)

⁴ GNI คือ การวัดรายรับของประเทศหนึ่ง มีความคล้ายคลึงกับ Gross Domestic Product หรือ GDP แต่แตกต่างกันตรงที่ GNI นำรายได้ของคนของประเทศหนึ่งที่อยู่ในต่างประเทศมาคำนวณด้วย ไม่ได้คำนวณจากรายได้ที่เกิดขึ้นภายในประเทศเท่านั้น (GNI ของไทยคือ 15,516 ดอลลาร์สหรัฐ)

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาของไทยในเมียนมา ผ่านการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) มาเผยแพร่และประยุกต์ใช้ในรัฐและภาคต่าง ๆ ของเมียนมา

1.2.2 เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการดำเนินนโยบายดังกล่าวให้มีผลเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เมียนมามีระดับการพัฒนาโดยรวมที่สูงขึ้น ไทยประสบปัญหาข้ามแดนจากเมียนมาน้อยลง และความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

การศึกษาส่วนบุคคลจะนำข้อมูลตั้งแต่ไทยเริ่มดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาต่อเมียนมา ผ่านการดำเนินโครงการที่เน้นการแพร่หลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการศึกษาและวิเคราะห์โครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนากับเมียนมาจำนวน 4 โครงการ เพื่อเปรียบเทียบลักษณะร่วมที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการดังกล่าว พร้อมจัดทำข้อเสนอแนะทางนโยบาย โดยเน้นเฉพาะโครงการที่ดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2553 ถึง พ.ศ. 2561 เนื่องจาก พ.ศ. 2553 เป็นปีที่เมียนมามีการเลือกตั้งทั่วไปเป็นครั้งแรกในรอบ 20 ปี ซึ่งนับเป็นการเริ่มต้นพัฒนาประเทศในยุคใหม่ และปี พ.ศ. 2561 เป็นปีที่เมียนมาเริ่มนำแผน Myanmar Sustainable Development Plan (MSDP) ค.ศ. 2018–2030 มาใช้ในการพัฒนาประเทศ ไทยจึงต้องปรับการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อพัฒนากับเมียนมาให้เข้ากับแผนดังกล่าวด้วย

ระเบียบวิธีการศึกษา ได้แก่

- 1) การศึกษาจากเอกสารข้อมูลแนวความคิดต่าง ๆ และยกตัวอย่างโครงการที่ได้ดำเนินการจริงเป็นกรณีศึกษา
- 2) การหารือ สันทนา สัมภาษณ์ เพื่อรวบรวมข้อคิดเห็นจากผู้รู้ และผู้ที่ได้ปฏิบัติงานจริงในพื้นที่
- 3) วิเคราะห์และประมวลผลเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.4 คำถามการศึกษา

โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ไทยให้แก่เมียนมาจะได้ผลเป็นรูปธรรมในวงกว้าง และมีความยั่งยืนมากขึ้นได้อย่างไร

1.5 สมมติฐานการศึกษา

ความเป็นเจ้าของและการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงของประชาชนและเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่ ตั้งแต่การเริ่มดำเนินโครงการ จะเป็นปัจจัยสำคัญในการรับประกันความสำเร็จในการดำเนินโครงการ ให้ได้ผลเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนในระดับสูง

1.6 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1.6.1 รับทราบการดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนา กับเมียนมาผ่านโครงการที่ไทยให้ความร่วมมือกับเมียนมา รวมถึงปัญหา และอุปสรรคในระดับต่าง ๆ

1.6.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินโครงการในเมียนมา เพื่อให้บรรลุผลที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนยิ่งขึ้น

1.6.3 หากสามารถนำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายไปปฏิบัติ ส่งผลให้โครงการเพื่อการพัฒนา มีความยั่งยืนขึ้นได้จริง ก็จะทำให้ความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับเมียนมาแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

1.7 นิยามศัพท์

Gross National Income (GNI) หรือรายได้มวลรวมประชาชาติ เป็นการวัดรายได้ที่เกิดจากชนชาตินั้น ๆ ไม่ว่าจะ เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นในประเทศใดก็ตาม ในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ประโยชน์ของ GNI คือ เป็นตัวเลขนรายได้ของคนประเทศหนึ่งโดยแท้จริง เนื่องจากจะไม่นำรายได้ของชาวต่างชาติในประเทศนั้นมาคำนวณด้วย

Human Development Index (HDI) หรือดัชนีการพัฒนามนุษย์ เป็นการวัดความคาดหวังการคงชีพ การศึกษา/ความรู้ และมาตรฐานความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศต่าง ๆ ในเชิงเปรียบเทียบ ยิ่งประเทศใดมีระดับการคาดหมายคงชีพ การศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อหัวมาก ก็ จะส่งผลให้ประเทศนั้นมีระดับการพัฒนามนุษย์ที่สูงตามไปด้วย

National League for Democracy (NLD) หรือพรรคสันนิบาตแห่งชาติเพื่อประชาธิปไตย ก่อตั้งขึ้นเมื่อ 24 กันยายน พ.ศ. 2531 ในช่วงเหตุการณ์จลาจลเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชน หรือที่รู้จักกันในนามเหตุการณ์ 8888 เพื่อต่อต้าน State Law and Order Restoration Council (SLORC) หรือคณะกรรมการรักษากฎระเบียบและความเรียบร้อยแห่งรัฐ ซึ่งได้ยึดอำนาจการปกครองและเขียนรัฐธรรมนูญกำหนดให้ทหารมีอำนาจควบคุมการเมืองทั้งหมด หนึ่งในผู้ก่อตั้งพรรค NLD คือ นางออง ซาน ซูจี ในปัจจุบัน พรรค NLD เป็นพรรคร่วมรัฐบาล และยังได้รับความนิยมในระดับสูง

Myanmar Sustainable Development Plan (MSDP) หรือแผนพัฒนาอย่างยั่งยืนของเมียนมา เป็นวิสัยทัศน์ในการพัฒนาประเทศของเมียนมาที่สอดคล้องกับ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ โดยเป็นความพยายามของรัฐบาลในการบูรณาการการทำงานขององคาพยพของรัฐให้มีทิศทางและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รัฐบาลเมียนมาหวังว่า การยึด MSDP เป็นกรอบการทำงาน จะทำให้การพิจารณาอนุมัติโครงการพัฒนาต่าง ๆ ของประเทศ มีความโปร่งใส และยึดความจำเป็นของประเทศเป็นหลัก

Sufficiency Economy Philosophy (SEP) หรือปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาหรือแนวทางการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร พระราชทานพระราชดำรัสแก่ชาวไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 โดยรัฐบาลและทุกภาคส่วนได้น้อมนำมาปรับใช้เมื่อปี พ.ศ. 2540 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขวิกฤตการณ์ทางการเงินในเอเชียที่เริ่มในประเทศไทย หรือวิกฤตต้มยำกุ้ง เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์และความผันผวนของโลก

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร

อำพล เสนาณรงค์ (2550) กล่าวว่า เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญา หรือแนวปฏิบัติที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงปรารถนาจะให้รากแก้วในสังคมได้ยึดเป็นแนวดำรงชีวิตเพื่อความอยู่กันดี ซึ่งองค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจพอเพียงมีด้วยกัน 7 ข้อ คือ พึ่งพาตนเอง พอประมาณ เดินสายกลาง มีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล เป็นคนดี และรู้จักสามัคคี โดยหลักสำคัญทั้ง 7 ข้อนี้ คนทุกกลุ่ม ทุกอาชีพสามารถน้อมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้⁵

จिरายู อิศรางกูร ณ อยุธยา (2550) ได้อธิบายว่า คนส่วนใหญ่มีความเข้าใจคำว่า “เศรษฐกิจพอเพียง” ในระดับหนึ่ง ทว่ายังคงมองว่าเป็นเรื่องของความประหยัด มัธยัสถ์ในการใช้ชีวิตประจำวัน หรือมองว่าเป็นการนำมาประยุกต์ใช้ในภาคเกษตรกรรมเท่านั้น ซึ่งอันที่จริงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ในทุกภาคส่วน และนำมาประยุกต์ใช้อย่างเป็นรูปธรรมเพื่อให้ง่ายในการทำความเข้าใจ ในขณะที่ต่างชาติมักเข้าใจผิด คิดว่าพอเพียงแปลว่า ไม่ก้าวหน้า ซึ่งไม่เป็นความจริงอย่างที่สุด โลกาวัดนี้มีทั้งด้านดี และด้านลบ สิ่งที่ดีก็นำมาประยุกต์ใช้ให้ประเทศก้าวหน้า แต่ความก้าวหน้าต้องสมดุลกับประเทศด้วย ที่สำคัญ การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ให้ได้ผล ต้องพยายามลดค่านิยมด้านวัตถุนิยมที่เน้นความฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือย พร้อมปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชนในเรื่องของการเอื้อเฟื้อแบ่งปันเสริมเข้าไปด้วย มุ่งหวังให้สังคมไทยรู้จักคำว่าพอเพียงมากขึ้น ไม่หลงตามไปกับกระแสบริโภคนิยม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเปรียบเสมือนเข็มทิศเพื่อนำไปสู่หนทางการตัดสินใจที่ถูกต้อง และยั่งยืน นอกจากนี้ ยังได้อธิบายถึงค่านิยมเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้จำได้ง่ายที่สุดคือ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ปัจจัยที่เป็นแก่นแท้ของ 3 ห่วงคือ (1) ความพอประมาณ ไม่สุดโต่งจนเกินไป (2) การมีเหตุผลที่จะคิดวิเคราะห์ทุกอย่างก่อนลงมือปฏิบัติ (3) มีภูมิคุ้มกันที่ดี เพื่อไม่ให้กระแสโลกาภิวัตน์เข้ามามีผลกระทบต่อชีวิตของเรามากเกินไป ส่วน 2 เงื่อนไข คือ (1) ตอกย้ำความมีเหตุผล ใช้ความรู้รอบคอบและระมัดระวัง (2) คุณธรรม หากมีสิ่งเหล่านี้ ไม่มีคำว่าไปไม่รอด ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญมากในการดำเนินชีวิต เบื้องต้นคงต้องใช้วิธีค่อยเป็นค่อยไป⁶

เกษม วัฒนชัย (2550) ได้อธิบายว่า ในขณะนี้ ประเทศชาติมีการเปลี่ยนแปลงมาก ดังนั้น การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงมีความจำเป็นที่จะต้องนำมาใช้อย่างรู้เท่าทันและอย่าง

⁵ อำพล เสนาณรงค์, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร [ออนไลน์], 2550, แหล่งที่มา :

www.rdpb.go.th/th/Sufficiency/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร-c32 [25 พฤษภาคม 2562].

⁶ จिरายู อิศรางกูร ณ อยุธยา, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร [ออนไลน์], 2550, แหล่งที่มา :

www.rdpb.go.th/th/Sufficiency/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร-c32 [25 พฤษภาคม 2562].

ฉลาดใช้ เพราะภาวะหลายอย่างของประเทศขณะนี้ มีปัญหาในหลายด้าน โดยเฉพาะในเรื่องเศรษฐกิจ การเมือง สังคม หากประชาชนนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ก็จะอยู่ได้อย่างมีความสุข และวันนี้หลายคนยังมีความเข้าใจผิดเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่า เป็นแนวคิดที่ต่อต้านโลกาภิวัตน์ แต่ในความเป็นจริงแล้ว ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะช่วยสร้างภูมิคุ้มกันให้กับครอบครัวไปจนถึงประเทศ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักสายกลาง อดออม ประหยัด ซึ่งทุกประเทศสามารถนำไปใช้ได้⁷

โดยสรุป หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงคือ ปรัชญาของการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน ไปจนถึงรัฐ โดยยึดทางสายกลางและความพอเพียง หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วยคุณสมบัติซึ่งเป็นที่รู้จักกันว่า 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ดังนี้

1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่นและตนเอง

2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำอย่างรอบคอบ

3) ภูมิคุ้มกัน หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยคำนึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

โดยมีเงื่อนไขของการตัดสินใจ และการดำเนินกิจกรรมให้อยู่ในทางสายกลางและพอเพียง ดังนี้

1) ความรู้ หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาอย่างเชื่อมโยง เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในการปฏิบัติ

2) คุณธรรม หมายถึง การมีความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร และการใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

⁷ เกษม วัฒนชัย, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร [ออนไลน์], 2550, แหล่งที่มา :

www.rdpb.go.th/Th/Sufficiency/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร-c32 [25 พฤษภาคม 2562].

ภาพที่ 1 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1.2 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา⁸

ความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการเพื่อการพัฒนา (Official Development Assistance: ODA) ที่มีให้แก่ประเทศต่าง ๆ ที่ปรากฏในรายชื่อประเทศกำลังพัฒนาผู้รับความช่วยเหลือ ของ Development Assistance Committee: DAC, Organization for Economic Co-operation and Development : OECD และองค์การพหุภาคีที่ดำเนินงานด้านการพัฒนาให้แก่ประเทศผู้รับ ซึ่งจะต้องเป็นความช่วยเหลือที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) ให้โดยหน่วยงานภาครัฐต่าง ๆ รวมทั้งรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น หรือโดยหน่วยงานบริหารของรัฐ

2) มีการดำเนินการ ดังนี้

(1) มีวัตถุประสงค์หลักในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสวัสดิการของประเทศกำลังพัฒนา

⁸ หทัยชนก ศิริวัฒนกุล, การวิเคราะห์พัฒนาการ ทิศทาง แนวโน้มของความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ: ผลกระทบต่อแนวนโยบาย ทิศทางและกระบวนการบริหารดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7 สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการกระทรวงการต่างประเทศ, 2558), หน้า 3

(2) มีลักษณะผ่อนปรน (concessional) และมีส่วนของการให้เปล่า (grant) ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 25 ของเงินช่วยเหลือทั้งหมด

2.1.3 Myanmar Sustainable Development Plan (2018–2030)⁹

รัฐบาลเมียนมาได้เริ่มเผยแพร่ Myanmar Sustainable Development Plan หรือ MSDP เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นแผนการระยะยาวในการนำประเทศไปสู่สันติภาพ ความมั่นคง และการเป็นประชาธิปไตย MSDP จะเป็นกรอบที่ทำให้การดำเนินนโยบายของหน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ที่มีหน้าที่ปฏิรูปประเทศ และมุ่งบรรลุการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามเป้าหมาย 17 ข้อภายใต้ Sustainable Development Goals ของ UN ภายในปี 2573 เป็นไปในทิศทางเดียวกัน มีความเชื่อมโยงกัน และสามารถก่อให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน ในวงกว้างอย่างยั่งยืน

MSDP ประกอบด้วยกลยุทธ์ 28 ข้อ แผนปฏิบัติการ 251 แผน และเป้าหมาย 5 ด้าน ภายใต้ 3 เสา ดังนี้

ตารางที่ 1 Myanmar Sustainable Development Plan

Goal 1: Peace, National Reconciliation, Security & Good Governance	Goal 2: Economic Stability & Strengthened Macroeconomic Management	Goal 3: Job Creation & Private Sector-led Growth	Goal 4: HR & Social Development for 21 st Century Society	Goal 5: Natural Resources & the Environment for Prosperity of the Nation
Pillar 1: Peace & Stability		Pillar 2: Prosperity & Partnership	Pillar 3: People & Planet	

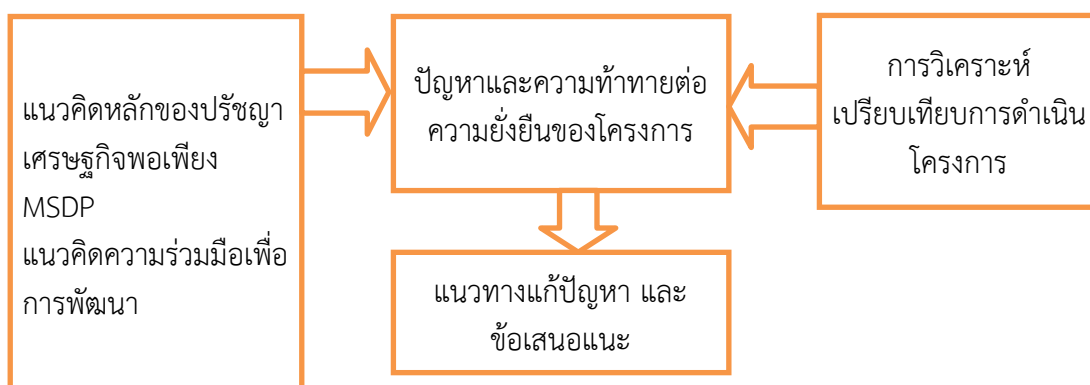
นอกจากนี้ การขอการอนุมัติดำเนินโครงการใด ๆ จะต้องผ่าน Project Bank ซึ่ง เป็นเสมือนศูนย์ข้อมูลจุดเดียวของโครงการต่าง ๆ โดยจะพิจารณาข้อเสนอโครงการว่า ตรงตาม แผนปฏิบัติการภายใต้ MSDP หรือไม่ มีแหล่งเงินทุนจากที่ใด รวมถึงมีการสังเกตการณ์และ ประเมินผลตามมาตรฐาน การมี Project Bank ดังกล่าว จะทำให้ไม่มีการดำเนินโครงการที่ซ้ำซ้อนกัน มีความโปร่งใส มีผลเป็นรูปธรรม เป็นประโยชน์และตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ อย่างแท้จริง

⁹ Ministry of Planning and Finance The Government of the Republic of the Union of Myanmar, Myanmar Sustainable Development Plan (2018 -2030).

ดังนั้น การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่ให้แก่เมียนมานับจากนี้ นอกจากจะต้องสอดคล้องกับแผนการให้ความร่วมมือทางวิชาการ ระยะ 3 ปี ของไทยแล้ว ยังต้องคำนึงถึงแผน MSDP ของเมียนมาเป็นสำคัญด้วย เพื่อให้ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากฝ่ายเมียนมา ทั้งในระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น และส่งเสริมความยั่งยืนของโครงการต่าง ๆ ในระยะยาว

2.2 สรุปกรอบแนวคิดรายงานการศึกษา

รายงานการศึกษานี้จะใช้กรอบแนวคิดเกี่ยวกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ความสำเร็จร่วมกันเพื่อการพัฒนา และ MSDP เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์ปัจจัยในการส่งเสริมความสำเร็จ รวมถึงชี้ประเด็นความท้าทายของการดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาผ่านการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของไทยในเมียนมา เพื่อนำเสนอแนวทางในการลดปัจจัยที่จะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของโครงการ และเพิ่มองค์ประกอบของการดำเนินโครงการที่จะส่งเสริมให้โครงการมีผลเป็นรูปธรรมในระยะยาว เพื่อเป็นประโยชน์ในการดำเนินโครงการของส่วนราชการไทยในเมียนมาต่อไป

บทที่ 3 ผลการศึกษา

ผู้เขียนทำการศึกษาเพื่อตอบคำถามว่า “โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ไทยให้แก่เมียนมาจะได้ผลเป็นรูปธรรมในวงกว้างและมีความยั่งยืนมากขึ้นได้อย่างไร” โดยได้ศึกษาการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาของไทยในเมียนมา จำนวน 4 โครงการ ประกอบกับการสอบถามข้อมูลจากผู้มีส่วนรับผิดชอบโดยตรงในการดำเนินโครงการจากกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ¹⁰ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ของ Daniel Stufflebeam ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินโครงการว่า ประสบความสำเร็จและมีความยั่งยืนมากน้อยเพียงใด

3.1 บทสรุปจากการศึกษาโครงการปรับปรุงศูนย์สถิติการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่

หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายไทย	กรมประมง
หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายเมียนมา	กรมประมง
ระยะเวลาดำเนินโครงการ	2561–2564

ตารางที่ 2 การประเมินโครงการปรับปรุงศูนย์สถิติการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation) (ระยะที่ 2)
1. (ระยะที่ 1) รัฐยะไข่เคยมีพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งในแหล่งน้ำธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดในเมียนมา แต่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ และศูนย์เลี้ยงกุ้งที่มีอยู่แล้ว มีคุณภาพต่ำ	1. การมี MoU เป็นข้อผูกมัดระหว่างกัน
2. (ระยะที่ 1) ไทยตั้งศูนย์สถิติการเพาะเลี้ยงกุ้งที่เมืองซิตต่วย รัฐยะไข่ ในปี 2543 ศูนย์ฯ อยู่ภายใต้การดูแลของภาครัฐในระยะแรก และต่อมาให้ภาคเอกชนบริหาร	2. การมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนและละเอียด
3. (ระยะที่ 2) รัฐบาลยะไข่ได้พยายามฟื้นฟูศูนย์ดังกล่าว และในช่วงที่นายสมคิด จาตุศรีพิทักษ์ รอง นรม. เยือนเมียนมาอย่างเป็นทางการเมื่อปี 2560 ไทยและเมียนมาได้ลงนาม MoU ความ	3. การมีแผนที่จะอบรมด้านการบริหารงาน และวิชาการให้แก่เจ้าหน้าที่ และเกษตรกร
	4. การกำหนด งบประมาณ และการแบ่งความรับผิดชอบอย่างชัดเจนระหว่างหน่วยงานของไทยและเมียนมา

¹⁰ รายชื่อผู้ให้ข้อมูลปรากฏในภาคผนวก

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation) (ระยะที่ 2)
<p>ร่วมมือด้านการประมง ซึ่งรวมถึงการฟื้นฟูศูนย์ สาธิตฯ</p> <p>4. (ระยะที่ 2) การสร้างศูนย์สาธิตฯ ขึ้นใหม่ คุ่มค่า กว่าการซ่อมแซมปรับปรุง</p> <p>5. (ระยะที่ 2) ตอบสนองนโยบายรัฐบาล</p>	
การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	การประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation)
<p>1. (ระยะที่ 1) ไม่มีแผนปฏิบัติการภายหลังการสร้าง ศูนย์ฯ ที่ชัดเจน</p> <p>2. (ระยะที่ 1) กระบวนการบริหารจัดการไม่มี ประสิทธิภาพ</p> <p>3. (ระยะที่ 1) เจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ไม่มี ความพร้อม</p> <p>4. (ระยะที่ 2) มีกระบวนการบริหารจัดการและ แผนการปฏิบัติการที่ชัดเจนและละเอียด</p> <p>5. (ระยะที่ 2) จะมีการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้แก่ เจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่</p>	<p>1. (ระยะที่ 1) ได้อาคารที่เป็นศูนย์ฯ ตาม วัตถุประสงค์ของโครงการ แต่ไม่มีความ ยั่งยืน</p> <p>2. (ระยะที่ 1) ไม่สามารถสาธิตการเพาะเลี้ยง กุ้งได้</p>

การวิเคราะห์การประเมินในรูปแบบ CIPP

3.1.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

1) การดำเนินโครงการในระยะที่ 1 เมื่อปี พ.ศ. 2543 เป็นสมัยที่เมียนมายังอยู่ใน
ระบอบการปกครองแบบเผด็จการทหาร การขอและให้ความร่วมมือระหว่างไทยและเมียนมา น่าจะ
เป็นประเด็นทางการเมืองมากกว่าการดำเนินนโยบายเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง การบริหารจัดการ
ศูนย์สาธิตฯ ในระยะแรกดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่รัฐ แต่อาจเนื่องด้วยการไม่มีประสิทธิภาพและ
ความรู้ จึงได้ให้ภาคเอกชนเข้ามาดำเนินการในเวลาต่อมา ซึ่งก็ไม่สามารถดำเนินการให้สำเร็จบรรลุ
วัตถุประสงค์ของโครงการเช่นเดียวกัน ศูนย์สาธิตฯ จึงไม่ได้รับการดูแลและบริหารจัดการอย่างจริงจัง
กอปรกับศูนย์สาธิตฯ ได้รับผลกระทบจากพายุไต้ฝุ่นเมื่อปี 2551 ทำให้ได้รับความเสียหายด้าน
โครงสร้างมาก

2) ถึงแม้เวลาจะผ่านมา 20 ปี เมียนมาก็ยังประสงค์จะพัฒนาศูนย์สาธิตการ
เพาะเลี้ยงกุ้ง เนื่องจากรัฐยะไข่เป็นพื้นที่เพาะเลี้ยงกุ้งในธรรมชาติที่ใหญ่ที่สุดของเมียนมา และโดยที่
ปัจจุบันเมียนมาได้จัดการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย มีความเป็นสากลมากขึ้น ประสงค์จะ
พัฒนาประเทศ เพื่อความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชน และการได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ
จึงเชื่อได้ว่า น่าจะมีความตั้งใจบริหารจัดการศูนย์และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชนอย่างจริงจัง

3) ในส่วนของไทยสำหรับการดำเนินโครงการระยะที่ 1 โดยที่เป็นการตอบสนองทางการเมือง อาจจะมีควมเร่งรีบ และไม่ได้วางแผนการดำเนินงานหลังสร้างศูนย์สาธิตฯ อย่างละเอียดรอบคอบและรัดกุมเท่าที่ควร นอกจากนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าว ไทยอาจไม่สามารถก้าวล่วงหรือมีอิทธิพลเหนือการบริหารจัดการโครงการของฝ่ายเมียนมาเท่าในปัจจุบัน

4) การดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการตอบสนองนโยบายรัฐบาลที่ให้ความสำคัญกับประเทศเพื่อนบ้านในฐานะประเทศยุทธศาสตร์ และนโยบายการไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง โดยให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาประเทศเพื่อนบ้านในทุก ๆ ด้าน

3.1.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)

1) การลงนาม MoU ระหว่างกัน ทำให้มีพันธกรณีที่จะต้องดำเนินการให้สำเร็จ จึงน่าจะทำให้ทั้งสองฝ่ายมีความกระตือรือร้นและความมุ่งมั่นในระดับหนึ่ง

2) การมีแผนการปฏิบัติงาน แผนการใช้งบประมาณ และการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบระหว่างฝ่ายไทยและเมียนมาอย่างชัดเจน ย่อมทำให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ

3) การแผนการอบรม ถ่ายทอดความรู้ให้เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์และเกษตรกรในชุมชน รวมถึงการให้ประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วม น่าจะทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และโครงการศูนย์สาธิตฯ มีความยั่งยืนต่อไป

3.1.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

1) การดำเนินโครงการในระยะที่ 1 ไม่น่ามีกระบวนการดำเนินงานหรือแผนปฏิบัติการที่ชัดเจน ทำให้การดำเนินการไม่มีทิศทาง และไม่มีความต่อเนื่อง

2) การดำเนินโครงการในระยะที่ 2 มีกระบวนการดำเนินโครงการอย่างละเอียดระบุห้วงเวลา ความรับผิดชอบ การดำเนินการเกี่ยวกับก่อสร้างอาคาร การบริหารศูนย์สาธิตฯ การอบรมถ่ายทอดความรู้อย่างละเอียด แสดงให้เห็นว่าได้ผ่านกระบวนการทริกตรงจากผู้เกี่ยวข้องมาเป็นอย่างดี ทั้งนี้ ในปัจจุบัน อยู่ในขั้นตอนของการเริ่มการจัดซื้อจัดจ้าง และกรมประมงไทยขอปรับแก้แบบเป็นครั้งสุดท้าย ซึ่งอยู่ภายในกรอบระยะเวลาที่วางแผนไว้

3.1.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

1) การดำเนินโครงการในระยะที่ 1 อาจประสบความสำเร็จในแง่ผลผลิต (output) คือ สามารถส่งมอบอาคารศูนย์สาธิตฯ ให้ฝ่ายเมียนมา แต่มีความล้มเหลวในแง่ผลลัพธ์ (outcome) เพราะโครงการไม่มีความยั่งยืน เนื่องจากภาครัฐและเอกชนไม่มีความรู้เพียงพอที่จะบริหารจัดการศูนย์สาธิตฯ กอปรกับไม่มีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชน จึงไม่มี demand หรือแรงกดดันที่ศูนย์สาธิตฯ จะต้องคงอยู่ต่อไป

2) โดยที่การดำเนินโครงการระยะที่ 2 ยังไม่เสร็จสิ้น แต่ด้วยความแตกต่างทั้งในด้านบริบท ปัจจัยป้อน รวมถึงกระบวนการระหว่างโครงการในระยะที่ 1 กับ 2 เชื่อได้ว่า โครงการระยะที่ 2 จะประสบความสำเร็จ มีความยั่งยืน และทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ไม่มากนักน้อยในระยะยาวอย่างแน่นอน

3.2 บทสรุปจากการศึกษาโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายและโรงเรียนเทคนิคทวาย

หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
 หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายเมียนมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวาย โรงเรียนเทคนิคทวาย
 ระยะเวลาโครงการ พ.ศ. 2558–2561

ตารางที่ 3 การประเมินโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายและโรงเรียนเทคนิคทวาย

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)
<p>1. มติ ครม. เมื่อ 12 พฤศจิกายน 2556 เห็นชอบแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการร่วมไทย–เมียนมาเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องจำนวน 6 สาขา รวมทั้งสาขาการพัฒนาชุมชน (Joint Sub-Committee on Community Development and Relocation) ซึ่งฝ่ายไทยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน และฝ่ายเมียนมามีรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสวัสดิการสังคม การบรรเทาทุกข์ และการโยกย้ายถิ่นฐานเป็นประธาน</p> <p>2. เป้าหมายประการหนึ่งของคณะอนุกรรมการฯ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และโครงสร้างที่จำเป็นเพื่อรองรับการขยายตัวทางเศรษฐกิจและลดกระทบทางสังคมที่เป็นผลมาจากเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและการขยายตัวของเมืองทวาย</p> <p>3. โครงการหนึ่งที่ฝ่ายไทยเสนอคือ โครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคนิคทวายและโรงเรียนเทคนิคทวาย เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษ</p>	<p>1. การเป็นโครงการภายใต้คณะอนุกรรมการร่วมที่มีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินการจาก ครม. เป็นความกดดันของผู้ปฏิบัติที่ต้องดำเนินโครงการให้สำเร็จลุล่วง</p> <p>2. การมีแผนปฏิบัติงานที่ชัดเจนและละเอียด</p> <p>3. การให้การสนับสนุนในการปรับปรุงโครงสร้างทางกายภาพของมหาวิทยาลัย การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์ หนังสือ รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรของมหาวิทยาลัยฯ โดยการให้ทุนการศึกษาและการอบรมทั้งระยะสั้นและยาว</p> <p>4. ผู้ร่วมดำเนินโครงการหลักคือ อาจารย์ของมหาวิทยาลัยทั้งในฝ่ายไทย (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ - มจพ.) และเมียนมา เป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ</p>

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)
1. แผนงานต่าง ๆ ที่วางไว้ ได้แก่ (1) แผนงานปรับปรุงห้องเรียนและห้องสมุด (2) แผนงานสนับสนุนเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนการสอน และ (3) แผนงานพัฒนาบุคลากร เป็นไปตามแผนและกรอบเวลาที่วางไว้ 2. มีกระบวนการในการส่งผู้เชี่ยวชาญไปติดตามผลการอบรมการนำความรู้ไปปรับใช้สำหรับการเรียนการสอนที่ทวายเป็นระยะ	1. โครงการบรรลุวัตถุประสงค์ในการให้การสนับสนุนแก่มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายและโรงเรียนเทคโนโลยีทวายทั้งในด้านการพัฒนาห้องเรียน การสนับสนุนเครื่องมือ อุปกรณ์หนังสือ รวมถึงการพัฒนาบุคลากรทั้งในระยะสั้นและระยะยาว 2. จะมีการส่งมอบโครงการในเดือนสิงหาคม 2562 3. จะต้องมีการติดตามการประเมินผลลัพธ์ของโครงการในระยะยาวต่อไป

การวิเคราะห์ผลประเมินในรูปแบบ CIPP

3.2.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

1) เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและท่าเรือน้ำลึกทวายเป็นส่วนหนึ่งของแผนแม่บทการเชื่อมโยงเส้นทางคมนาคมขนส่งอาเซียน (ASEAN Connectivity) ซึ่งกลุ่มประเทศลุ่มแม่น้ำโขงและญี่ปุ่นได้ผลักดันมาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากจะเป็นการเปิดเส้นทางทางการค้าประตูเชื่อมเศรษฐกิจตะวันตกแห่งใหม่ตามแนวระเบียงเศรษฐกิจตอนใต้ของอนุภูมิภาคลุ่มแม่น้ำโขง หรือ Greater Mekong Sub-Region (GMS)

2) เขตเศรษฐกิจพิเศษทวายเป็นโอกาสสำคัญของไทยในการเปิดพื้นที่เศรษฐกิจแห่งใหม่ร่วมกับเมียนมา โดยหวังที่จะพัฒนาและยกระดับเศรษฐกิจในพื้นที่ให้เติบโตและเข้มแข็งขึ้น ซึ่งสำหรับเมียนมา จะก่อให้เกิดการสร้างงานและจ้างงานในระดับพื้นที่และประเทศ การยกระดับฝีมือแรงงาน และยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ในขณะเดียวกัน ก็จะสร้างโอกาสให้ผู้ประกอบการไทยในทุกๆ ระดับ ในการขยายฐานการผลิตอุตสาหกรรมให้เชื่อมโยงกับเขตเศรษฐกิจอื่นของไทย

3) การเตรียมความพร้อมให้เมียนมา โดยเฉพาะในพื้นที่ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสำเร็จของโครงการเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย โครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายฯ จึงเป็นการให้ความรู้แก่นักเรียนและนักศึกษาเพื่อให้มีอาวุธในการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่เข้ามาลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวาย ซึ่งจะทำให้ครอบครัวมีรายได้ที่มั่นคงและแน่นอน ส่งผลให้ประชาชนในพื้นที่มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน และสามารถรับมือกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองได้

3.2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)

1) โครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายฯ ได้รับการเห็นชอบ (blessing) ของ ครม. ตามแนวทางของคณะอนุกรรมการร่วมไทย-เมียนมาเพื่อพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายและพื้นที่ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งรัฐบาลของทั้งสองประเทศให้การสนับสนุนและ

ผลักดันการดำเนินโครงการในกรอบใหญ่ แสดงถึง commitment ที่ทั้งสองรัฐบาลมีต่อกัน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ทุกหน่วยงานในระดับปฏิบัติในพื้นที่ให้ความสำคัญและความร่วมมือเป็นอย่างดี

2) การมีแผนปฏิบัติงานในการสนับสนุนการพัฒนามหาวิทยาลัยในด้านต่าง ๆ ที่เป็นหัวใจของการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องเรียน เครื่องมือ อุปกรณ์ และอาจารย์ผู้สอนและผู้บริหารของมหาวิทยาลัย อย่างละเอียด ทำให้การดำเนินโครงการมีทิศทางและกรอบเวลาในการดำเนินงานที่ชัดเจน

3) คณะอาจารย์ของทั้ง มจพ. และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายฯ เป็นบุคลากรที่มีคุณภาพ

3.2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

1) การดำเนินโครงการมี logframe และแผนปฏิบัติงานที่ระบุถึงแผนงาน กรอบระยะเวลา งบประมาณ ผู้รับผิดชอบ และผลผลิตอย่างชัดเจน ทำให้ง่ายต่อผู้ปฏิบัติในการดำเนินโครงการ

2) มีการติดตามผลการดำเนินโครงการโดยผู้เชี่ยวชาญ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และสถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง เป็นระยะ

3.2.4 Product Evaluation (การประเมินผลิตผล)

1) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายฯ มีห้องสมุดและหนังสือเพื่อการค้นคว้าที่ทันสมัย รวมถึงมีห้องปฏิบัติที่มีเครื่องมือและอุปกรณ์การเรียนพร้อม

2) คณาจารย์และผู้บริหารของมหาวิทยาลัยได้รับทุนการอบรมทั้งในระยะสั้น และระดับปริญญาโท เพื่อเพิ่มพูนความรู้ในเนื้อหาและเทคนิคการสอน ทำให้มีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3) จะมีการรับมอบโครงการในส่วนของห้องสมุดและห้องปฏิบัติการ รวมทั้ง อุปกรณ์และเครื่องมือต่าง ๆ อย่างเป็นทางการในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2562

4) จะมีการติดตามประเมินผลของโครงการเพื่อวัดว่า มหาวิทยาลัยสามารถผลิตแรงงานที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการเพื่อป้อนให้แก่อุตสาหกรรมในเขตเศรษฐกิจพิเศษทวายได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่

3.3 บทสรุปจากการศึกษาโครงการพัฒนาการเลี้ยงโคนม

หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายไทย กรมปศุสัตว์

หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายเมียนมา กรมปศุสัตว์ กระทรวงปศุสัตว์ ประมง และพัฒนาชนบท

ระยะเวลาโครงการ

พ.ศ. 2558-2561

ตารางที่ 4 การประเมินโครงการพัฒนาการเลี้ยงโคนม

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)
<ol style="list-style-type: none"> 1. เมียนมาขอรับการสนับสนุนจากไทยในเรื่องการพัฒนาการเลี้ยงโคนมในการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย-เมียนมา 2. เมียนมาเป็นประเทศเกษตรกรรมเช่นเดียวกับไทย เกษตรกรเลี้ยงโคนมในแบบดั้งเดิม ไม่ได้พัฒนาความรู้ในการจัดการฟาร์ม จัดตั้งกลุ่ม หรือแปรรูปนมวัว ทำให้เกษตรกรไม่สามารถเพิ่มพูนรายได้ของครอบครัว 3. ไทยประสงค์จะช่วยเมียนมาพัฒนาความรู้ในด้านดังกล่าว จึงจัดทำโครงการดังกล่าวขึ้น โดยมีกรอบระยะเวลาดำเนินโครงการระหว่างปี 2558 - 2561 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีแผนงาน (Program Logical Framework) ที่ระบุเป้าหมาย วัตถุประสงค์กิจกรรม ภายใต้โครงการ และผลผลิตของโครงการ อย่างชัดเจน 2. Logical Framework ระบุตัวชี้วัดรวมถึงเอกสารอ้างอิงเพื่อประเมินผลสำเร็จของโครงการ 3. เจ้าหน้าที่ของ Department of Livestock Veterinary and Breeding ของเมียนมา และเกษตรกรที่เลี้ยงโคนมได้พัฒนาความรู้ในทุกด้านที่เกี่ยวข้อง
การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	การประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation)
<ol style="list-style-type: none"> 1. มีกระบวนการพัฒนาความรู้ให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและเกษตรกรรายย่อยของเมียนมาอย่างเป็นแบบแผน ตั้งแต่การอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการรักษาคุณภาพนม การจัดการฟาร์ม การแปรรูปนมวัว 2. มีกระบวนการพัฒนาที่ครบวงจร โดยจัดตั้งกลุ่มเกษตรกร และฟาร์มสาธิต โดยการอบรม หรือกับผู้เชี่ยวชาญ การไปดูงานที่ฟาร์มโคนมและการฝึกอบรมที่ฟาร์ม (on farm training) 3. มีการติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการเพื่อปรับวิธีการและเทคนิคต่าง ๆ และมีการรายงานผลทุก 3 เดือน รวมถึงการการประชุมของคณะกรรมการอำนวยการของโครงการ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เจ้าหน้าที่และเกษตรกรโคนมรายย่อยของเมียนมาได้รับความรู้ในทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์มโคนม 2. วัวผลิตน้ำนมได้เพิ่มขึ้น และมีการรักษาคุณภาพของนม โดยเฉพาะความสะอาดเพิ่มสูงขึ้น 3. เกษตรกรรายย่อยได้รับความรู้ในการบริหารจัดการฟาร์มโคนมตามมาตรฐานของ Good Agricultural Practice หรือ GAP 4. มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรโคนมรายย่อย 5. มีการจัดตั้งฟาร์มโคนมสาธิต

การวิเคราะห์ผลประเมินในรูปแบบ CIPP

3.3.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

1) ประเทศไทยได้รับพระราชทานอาชีพทำโคนมจากพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช เมื่อกว่า 50 ปีที่แล้ว เพื่อให้ชาวไทยมีนมดื่ม และเกษตรกรมีอาชีพที่มั่นคง ปัจจุบันอุตสาหกรรมการเลี้ยงโคนมกลายเป็นอุตสาหกรรมสำคัญหนึ่ง

ของประเทศ ผลิตรายได้ให้แก่เกษตรกรกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท อุตสาหกรรมโคนมเติบโตอย่างต่อเนื่องสวนทางกับจำนวนเกษตรกรที่ลดจำนวนลง แสดงให้เห็นว่าฟาร์มโคนมของไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น

2) เมียนมาประสงค์จะพัฒนาอุตสาหกรรมโคนม เนื่องจากการปิดประเทศเป็นเวลานานทำให้อุตสาหกรรมโคนม โดยเฉพาะเกษตรกรรายย่อย ไม่ได้รับการพัฒนาเพียงพอที่จะสร้างรายได้ที่มั่นคงให้แก่เกษตรกรได้ เมียนมาจึงขอรับการสนับสนุนจากไทย ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิด และถือว่ามีประสบการณ์ในการไม่เพียงพัฒนาอุตสาหกรรมโคนมให้สร้างมูลค่าให้ตลาดภายในประเทศ แต่ได้เพิ่มมูลค่าการส่งออกให้ประเทศด้วย

3.3.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)

1) การมี Program Logical Framework ช่วยให้ผู้ดำเนินโครงการทั้งสองฝ่าย เห็นภาพรวมของโครงการ มีข้อมูลล่วงหน้าเกี่ยวกับความรู้ที่จะได้รับ จึงสามารถปรับให้ตรงกับความต้องการจริงในพื้นที่ได้

2) การระบุตัวชี้วัดที่ค่อนข้างชัดเจน รวมถึงเอกสารอ้างอิงที่สามารถตรวจสอบสถิติต่าง ๆ เช่น รายงานของกระทรวงปศุสัตว์ ประมง และพัฒนาชนบท (Ministry of Livestock, Fisheries and Rural Development) ของเมียนมาใน Program Logical Framework ทำให้สามารถประเมินผลลัพธ์ของโครงการได้ในระยะยาว เพื่อวิเคราะห์ประโยชน์ที่เกษตรกรและเมียนมาได้รับจากการดำเนินโครงการดังกล่าวของไทยอย่างเป็นระบบ

3) การมีส่วนร่วมของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์และเกษตรกรที่มีหน้าที่และอาชีพเกี่ยวข้องโดยตรงตั้งแต่เริ่มโครงการ สร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นเจ้าของให้แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกคน ทำให้ทุกคนมีความตั้งใจ และได้รับประโยชน์ที่จะนำไปปรับใช้กับอาชีพของตนได้อย่างแท้จริง

4) การให้ความรู้ในการบริหารจัดการฟาร์มโคนมตาม GAP ทำให้ความรู้ที่ได้รับมีมาตรฐานที่อ้างอิงได้และมีความเป็นสากล

3.3.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

1) มีกระบวนการพัฒนาความรู้อย่างครบวงจรคือ ให้ความรู้เรื่องโคนม ตั้งแต่วิธีการเพิ่มปริมาณน้ำนม การพัฒนาคุณภาพของนม การเก็บรักษาน้ำนม การแปรรูปผลิตภัณฑ์นมวัว ความรู้ด้านการพัฒนาฟาร์มโคนม ตั้งแต่การจัดตั้งฟาร์มโคนมสาธิต การจัดเก็บสถิติต่าง ๆ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรโคนมรายย่อย เพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยีต่าง ๆ และให้ความช่วยเหลือกันในระยะยาว รวมถึงการประเมิน ทำให้เจ้าหน้าที่และเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการได้รับประโยชน์และความรู้ทุกขั้นตอนอย่างเป็นระบบ

2) มีกระบวนการประเมินผลที่กำหนดไว้ชัดเจน เช่น การประชุมคณะกรรมการอำนวยการของโครงการ รวมถึงการประเมินติดตามผลระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร และการจัดทำรายงานผลการดำเนินโครงการทุก 3 เดือน การประชุมหารือเหล่านี้ทำให้มีเวทีและช่องทางในการปรึกษาและปรับวิธีการดำเนินโครงการให้ได้ประโยชน์สูงสุดแก่กลุ่มเกษตรกรโคนมรายย่อย เพื่อการพัฒนาความรู้ที่อย่างต่อเนื่อง

3.3.4 การประเมินผลิตภัณฑ์ (Product Evaluation)

1) ปริมาณน้ำนมและคุณภาพน้ำนมจากโคนมที่เพิ่มสูงขึ้น ทำให้เกษตรกรรายย่อยมีรายได้สูงขึ้น นำไปสู่ความมั่นคงทางรายได้ของครอบครัว และชุมชน

2) ฟาร์มโคนมสาธิตหรือฟาร์มตัวอย่างทำให้เกษตรกรสามารถนำความรู้จากการอบรมและการฝึกงานมาปรับใช้ โดยฟาร์มสาธิตจะเป็นแหล่งข้อมูลที่เกษตรกรสามารถกลับมาปรึกษาซักถามข้อสงสัยกับผู้เชี่ยวชาญได้ในระยะยาว

3) กลุ่มเกษตรกรโคนมรายย่อยทำให้เกษตรกรมีความเป็นกลุ่มก้อน สามารถรวมตัวกันแจ้งข้อขัดข้องหรือปัญหาที่ทางกลุ่มประสพต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ และยังสามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลและสนับสนุนกันได้อย่างสม่ำเสมอ การจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรภายหลังจากการให้ความรู้ต่าง ๆ เป็นวิธีสร้างการพึ่งพากันเองอย่างยั่งยืนอย่างแท้จริง

3.4 บทสรุปจากการศึกษาโครงการส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์ใฝ้อย่างยั่งยืน

หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายไทย	คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
หน่วยงานดำเนินงานฝ่ายเมียนมา	สถาบันวิจัยป่าไม้ กรมป่าไม้ กระทรวงอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและป่าไม้
ระยะเวลาโครงการ	พ.ศ. 2558-2562

ตารางที่ 5 การประเมินโครงการส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์ใฝ้อย่างยั่งยืน

การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)	การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)
<p>1. ใฝ่เป็นพืชเอนกประสงค์ที่อยู่คู่กับวิถีชีวิตของคนไทยมาช้านาน ไทยมีปัจจัยแวดล้อมและภูมิอากาศที่เหมาะสมกับการกระจายพันธุ์และเจริญเติบโตของใฝ่ จึงมีใฝ่ถึง 17 สกุล 72 ชนิดกระจายอยู่ทุกภาคของประเทศ</p> <p>2. ปัจจุบันมีความต้องการใฝ่มากขึ้น เพื่อเป็นวัตถุดิบในภาคอุตสาหกรรม ตั้งแต่อุตสาหกรรมภายในครัวเรือนไปจนถึงอุตสาหกรรมขนาดใหญ่</p> <p>3. เมียนมาขอรับการสนับสนุนจากไทยในเรื่องการจัดการและใช้ประโยชน์จากใฝ่ในการประชุมความร่วมมือทางวิชาการไทย-เมียนมา เนื่องจากมีปริมาณการผลิตใฝ่ไม่ได้ค่อนข้างต่ำ จึงประสงค์จะพัฒนาองค์ความรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์จากใฝ้อย่างยั่งยืน และเห็นว่าไทยมีประสบการณ์ในด้านนี้</p>	<p>1. เป็นโครงการที่มีระยะเวลาดำเนินงานยาว 5 ปี จึงมีแผนปฏิบัติงานที่ลงรายละเอียดเป็นรายเดือน โดยระบุรายละเอียดกิจกรรมเป้าประสงค์ ผลผลิตของแต่ละกิจกรรมตัวชี้วัด งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ</p> <p>2. ผู้มีส่วนร่วมในโครงการประกอบด้วยทุกภาคส่วนที่เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้เมียนมา ผู้นำชาวบ้าน และผู้ทำหน้าที่เลี้ยงดูต้นอ่อน นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการบริหารโครงการเพื่อติดตามความคืบหน้าของโครงการ</p> <p>3. กิจกรรมครอบคลุมการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับใฝ่อย่างครบวงจร ได้แก่ การทดลองเชิงเปรียบเทียบทั้งในวิธีการของไทย และพม่า ทั้งในแปลงทดลอง และป่าธรรมชาติ การศึกษาดูงาน การฝึกอบรมระยะสั้น การให้ทุนระยะยาว</p>

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)	การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)
1. มีกระบวนการวางแผนดำเนินโครงการที่ละเอียด โดยกำหนดระยะเวลาสำหรับแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน เนื่องจากการปลูกไม้และการเก็บข้อมูลในทุกขั้นตอนมีกำหนดเวลาที่แน่นอน 2. มีระบบการบริหารจัดการที่ดี สามารถจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกันอย่างต่อเนื่อง 3. มีกระบวนการเก็บข้อมูลและติดตามประเมินผล การดำเนินโครงการทุกขั้นตอนโดยผู้เชี่ยวชาญ และคณะกรรมการบริหารโครงการอย่างละเอียดและสม่ำเสมอ	1. เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ สถาบันวิจัยป่าไม้ เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องได้รับองค์ความรู้ทั้งในแง่วิชาการจากการอบรมระยะสั้น และการศึกษา ระดับปริญญาโท และจากการเก็บข้อมูลจากแปลงทดลองและป่าธรรมชาติ 2. เจ้าหน้าที่และเกษตรกรในชนบทมีความสามารถเพิ่มขึ้นในการจัดการสวนไม้ และใช้ประโยชน์จากไม้อย่างยั่งยืน 3. สวนไม้ให้ผลผลิตในปริมาณที่สูงขึ้น 4. เจ้าหน้าที่ที่มีความสามารถในการอนุรักษ์ป่าไม้เพิ่มขึ้น

3.4.1 การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation)

1) ไม้ไผ่อยู่คู่กับวิถีชีวิตคนไทยมาช้านาน โดยไม้ไผ่เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจทั้งในระดับประเทศและท้องถิ่น สถิติเมื่อปี พ.ศ. 2550 มีมูลค่าการนำเข้า 40 ล้านบาท และส่งออก 60 ล้านบาท และในส่วนของหน่อไม้ มีมูลค่าการแปรรูปภายในประเทศประมาณ 1,400 ล้านบาท และส่งออกไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท ไทยจึงมีประสบการณ์และองค์ความรู้ที่จะถ่ายทอดให้เมียนมาได้

2) ความสามารถในการบริหารจัดการไม้ ลำไผ่ และการแปรรูปในระดับวิสาหกิจชุมชนจนถึงอุตสาหกรรม จะช่วยให้เกษตรกรชาวสวนไม้มีความมั่นคงทางรายได้ และมาตรฐานชีวิตความเป็นอยู่ที่สูงขึ้น

3) เมียนมาไม่ได้พัฒนาองค์ความรู้และเทคนิคการปลูก การเลือกพันธุ์ การตัดลำต้นไม้ ฯลฯ มาเป็นเวลานาน ทำให้ได้ผลผลิตจากการปลูกไม้ในปริมาณต่ำ จึงประสงค์ให้ไทยถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าว เพื่อการใช้ประโยชน์จากไม้อย่างยั่งยืน และเป็นแหล่งรายได้ให้เกษตรกรในระยะยาว ซึ่งจะส่งผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศต่อไป

3.4.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น/ตัวป้อน (Input Evaluation)

1) การมีแผนการปฏิบัติงานที่ละเอียดรายเดือนสำหรับโครงการระยะยาว 5 ปี เป็นความจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการทำงานที่เป็นระบบตรงตามเป้าหมายและระยะเวลาที่วางไว้ ทำให้สามารถติดตามผลการดำเนินการจากผู้ปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ

2) การระบุรายละเอียดกิจกรรม ผลผลิต และผู้รับผิดชอบในแผนปฏิบัติงานเดียวกัน ทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกส่วนมองเห็นภาพรวมร่วมกัน เพื่อการทำงานที่มีบูรณาการไปในทิศทางเดียวกัน และสามารถเตรียมพร้อมในแต่ละส่วนล่วงหน้าได้

3) การให้บุคลากรจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในโครงการ ทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ เจ้าหน้าที่และเกษตรกรสามารถเห็นระบบการทำงานอย่างครบวงจร

4) การกำหนดคุณสมบัติให้ผู้รับทุนการศึกษาระดับปริญญาโท (ก) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมกับโครงการตั้งแต่แรกเริ่ม (ข) เป็นเจ้าหน้าที่ของ Forest Research Institute (ค) ต้องเก็บข้อมูลการทำวิจัยสำหรับการศึกษาดังกล่าวจากพื้นที่โครงการ และ (ง) หากเป็นอาจารย์จาก University of Forestry จะได้รับการพิจารณาด้วยดี ทำให้ความรู้ที่ได้จากการศึกษา และข้อมูลที่ได้รับโครงการเอื้อประโยชน์กัน และมั่นใจได้ว่าทรัพยากรที่ลงทุนไปจะไม่สูญเปล่าและจะเป็นประโยชน์ เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานด้านนี้โดยตรง

3.4.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

1) โครงการมีระบบการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งแสดงให้เห็นถึงกระบวนการวางแผนที่ผ่านการปรึกษาหารือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในทุกระดับอย่างละเอียดถี่ถ้วนในทุกขั้นตอน

2) การดำเนินโครงการระยะยาว ต้องอาศัยกระบวนการประสานงาน ปรึกษาหารือ และพูดคุยระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในฝ่ายไทย และเมียนมา และระหว่างกันอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนร่วมในโครงการทุกคนจึงต้องมีความตั้งใจและความมุ่งมั่นต่อโครงการในระดับสูง

3) กระบวนการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้โครงการมีความเชื่อมโยง และสอดคล้องกันอย่างดียิ่ง โดยเฉพาะข้อมูลระหว่างการอบรมระยะสั้น และการศึกษาปริญญาโท กับการนำมาประยุกต์ใช้ในการปลูกในแปลงหรือป่าธรรมชาติ และในทางกลับกัน ทำให้การโครงการดังกล่าวก่อประโยชน์ในหลายด้าน

3.4.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

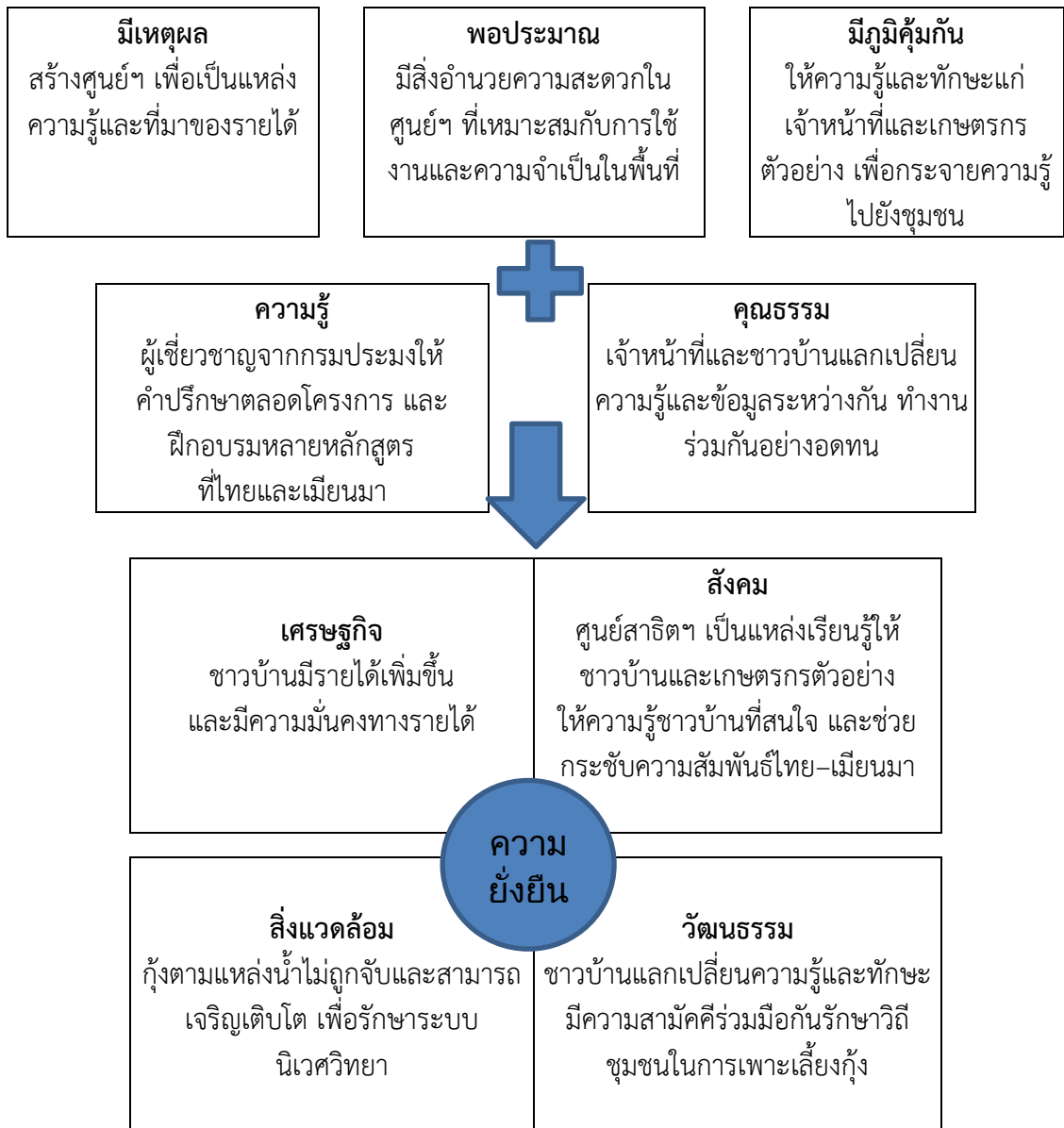
1) การได้รับความรู้แบบองค์รวมจากโครงการทำให้เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ สถาบันวิจัยป่าไม้ เกษตรกร และผู้เกี่ยวข้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปรับใช้กับงานและอาชีพของตน เพื่อเพิ่มพูนผลผลิตจากไม้ไผ่ อนุรักษ์ป่าไผ่ และแปรรูปจากไผ่ ซึ่งล้วนส่งผลดีต่อความมั่นคงทางรายได้ให้ชุมชน และประเทศในภาพใหญ่

2) ในส่วนของการอนุรักษ์ป่าไผ่ โครงการได้ให้การฝึกอบรมเกี่ยวกับการผลิตสื่อ เพื่อสร้างความตระหนักให้ชุมชนช่วยกันอนุรักษ์ป่าไผ่เพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและทรัพยากรธรรมชาติ

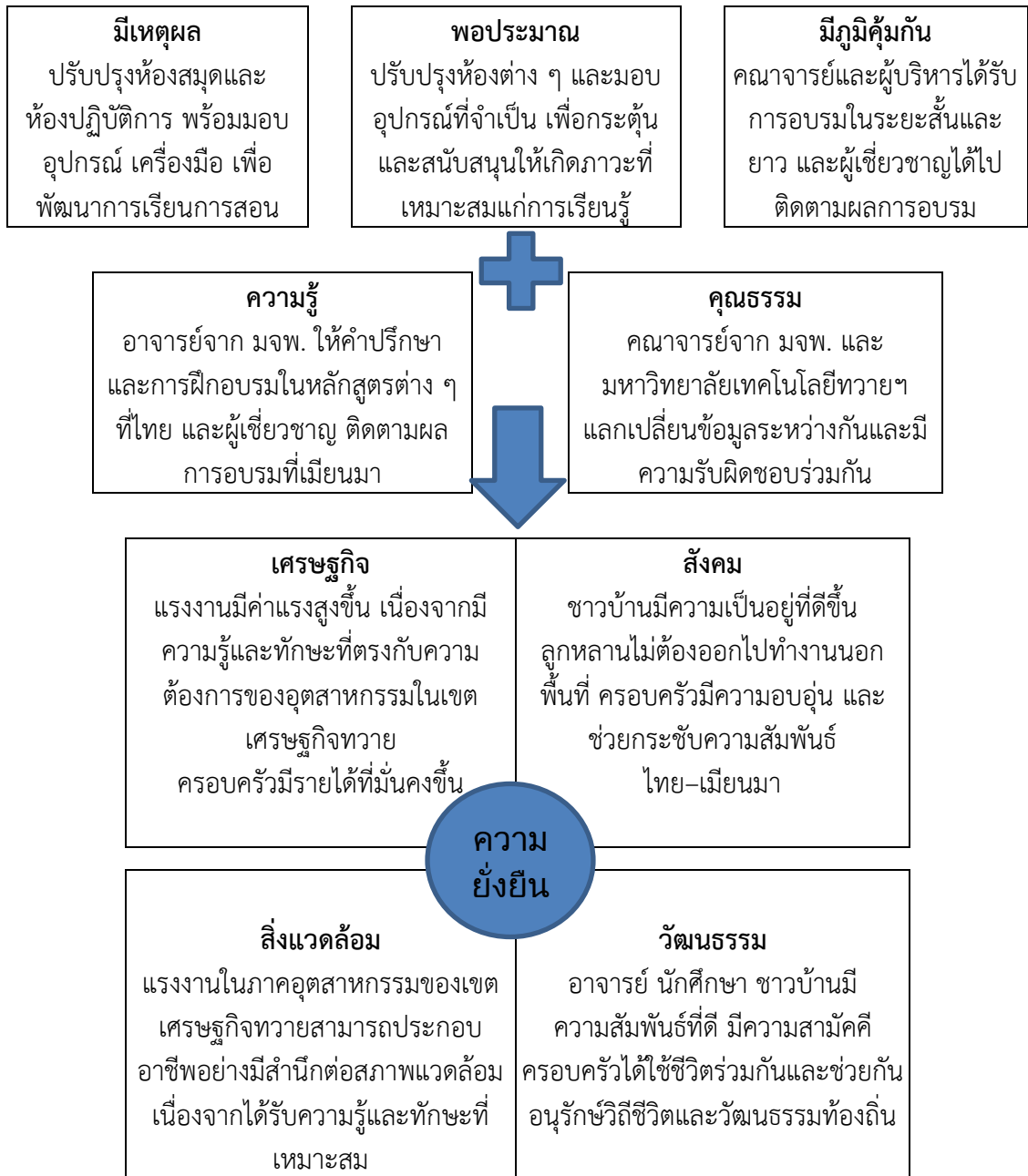
3) แปลงสาธิตการปลูกไผ่จะเป็นแหล่งแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

4) การเผยแพร่รายงานผลการดำเนินโครงการแก่เกษตรกร ทำให้สามารถเผยแพร่ความรู้และเทคนิคในการปลูกไผ่ไปสู่เกษตรกรได้เป็นจำนวนมาก เป็นประโยชน์ต่อชุมชนเกษตรกรผู้ปลูกไผ่ในวงกว้างต่อไป

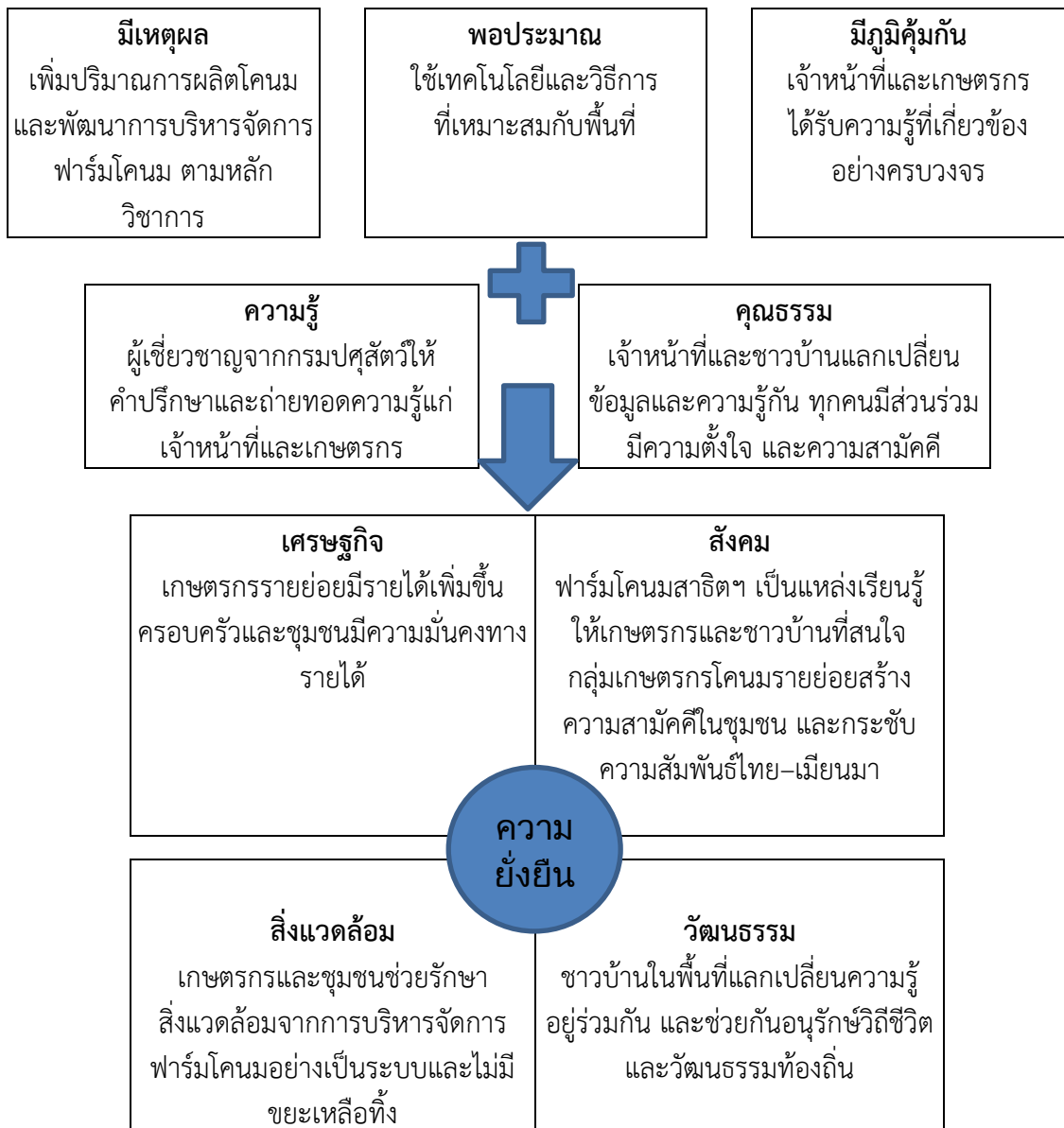
3.5 การถอดความเชื่อมโยงของโครงการกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

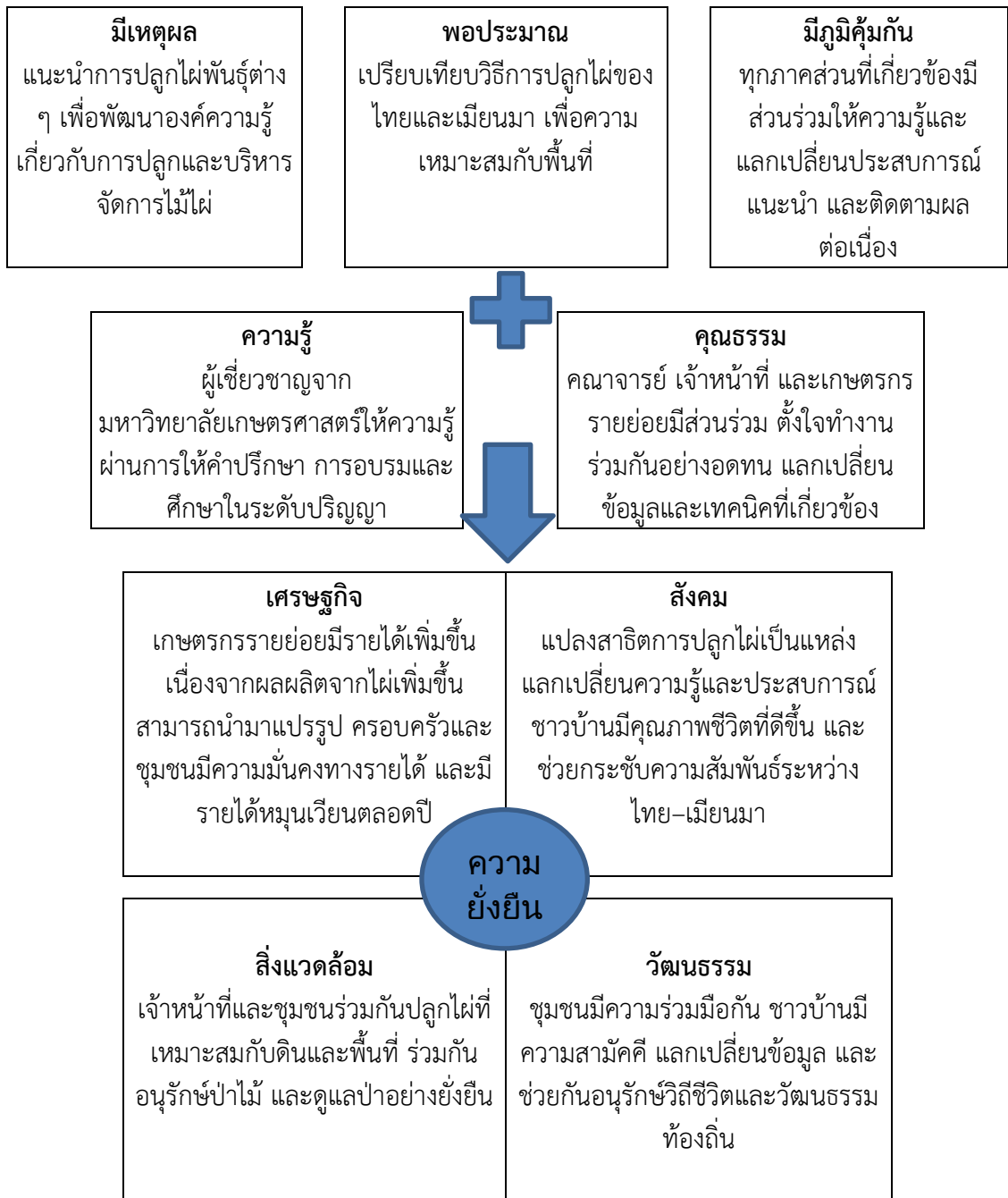
ภาพที่ 2 แผนภูมิโครงการปรับปรุงศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่

ภาพที่ 3 แผนภูมิโครงการพัฒนาการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีทวายและโรงเรียนเทคนิคทวาย

ภาพที่ 4 แผนภูมิโครงการพัฒนาการเลี้ยงโคนม

ภาพที่ 5 แผนภูมิโครงการส่งเสริมการจัดการและใช้ประโยชน์ไม้อย่างยั่งยืน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

ผู้เขียนมีความตั้งใจที่จะศึกษาโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่เผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ไทยให้แก่เมียนมา เพื่อตอบคำถามว่า โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจะส่งผลเป็นรูปธรรมในวงกว้างและมีความยั่งยืนมากขึ้นได้อย่างไร ภายใต้สมมติฐานว่า การมีส่วนร่วมหรือสร้างความเป็นเจ้าของของเจ้าหน้าที่และประชาชนในพื้นที่ตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของโครงการ ทำให้ได้ผลที่เป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนในระดับสูงได้ โดยเดิมที่จะศึกษาเปรียบเทียบโครงการที่ไม่ประสบความสำเร็จกับโครงการที่ประสบความสำเร็จ จำนวน 4 โครงการ

อย่างไรก็ดี มีข้อสังเกตว่า ข้อมูลโครงการที่ผู้เขียนสามารถหามาได้ ต่างสนับสนุนข้อสรุปว่า ทุกโครงการล้วนเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จ ทั้งตามการประเมินของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ และตามสมมติฐานของผู้เขียนว่า ทุกโครงการมีโอกาสสูงที่จะมีผลเป็นรูปธรรมและมีความยั่งยืนในระยะยาว ยกเว้นโครงการปรับปรุงศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่ (ระยะที่ 1) ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

4.1.1 ไทยไม่ประสบปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินนโยบายการทูตเพื่อการพัฒนาในเมียนมา ผ่านการดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนาที่นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเผยแพร่และประยุกต์ใช้แต่อย่างใด โดยอาจพบปัญหาในการสื่อสาร และการทำความเข้าใจในระดับพื้นที่บ้าง อย่างไรก็ตาม ในระดับนโยบาย เมียนมาเห็นประโยชน์ของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างยิ่ง ที่จะสามารถสร้างโอกาสและพลิกฟื้นชีวิตของชาวบ้านและชุมชนในพื้นที่ต่าง ๆ ของเมียนมาให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ทั้งนี้ หากไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ผู้เขียนอาจสามารถสัมภาษณ์ผู้ร่วมดำเนินโครงการในฝ่ายเมียนมาได้ อาทิ เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ และชาวบ้านที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง ซึ่งอาจทำให้ได้รับมุมมองที่หลากหลายขึ้น

4.1.2 ทั้ง 4 โครงการ พิสูจน์ให้เห็นว่า สามารถนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ได้ทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นในภาคเกษตรกรรม หรือภาคการศึกษา

4.1.3 การดำเนินโครงการทั้ง 4 โครงการ ได้ให้เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ ซึ่งมีหน้าที่เกี่ยวข้องโดยตรง และผู้นำชุมชน รวมถึงชาวบ้าน มีส่วนร่วมและเกี่ยวข้องตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ เช่น การเลือกผู้นำชุมชน หรือเกษตรกรเข้ารับการอบรม หรือการจัดตั้งศูนย์สาธิตเพื่อให้เจ้าหน้าที่และชาวบ้านแลกเปลี่ยนความรู้ที่ได้รับจากการอบรมและการปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของความสำเร็จในการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ โดยการสร้างความรู้สึกของความเป็นเจ้าของ (ownership) ของประชาชนในพื้นที่ที่เข้าไปทำโครงการ มิเช่นนั้นอาจมีผลต่อความยั่งยืนของโครงการ เนื่องจากประชาชนอาจเกิดความรู้สึกหรือการกระทำที่ต่อต้านโครงการได้

4.1.4 ทั้ง 4 โครงการ ให้ความสำคัญสูงสุดกับการพัฒนาคน ซึ่งเป็นหัวใจที่จะรับประกันความยั่งยืนของโครงการ ทั้งนี้ การพัฒนาคนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพราะการพัฒนาคนเป็นการระเบิดจากข้างใน โดยเริ่มจากการพัฒนาแต่ละบุคคล ซึ่งจะขยายต่อไปในระดับชุมชนและระดับประเทศตามลำดับ เช่น การจัดการอบรม ให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาแก่เจ้าหน้าที่และชาวบ้าน เพื่อให้เขามีความรู้ติดตัวและสามารถหาเลี้ยงชีพได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือของไทยตลอดไป เป็นการสอนให้เขาตกปลา ไม่ใช่แค่การให้เบ็ดตกปลา ซึ่งหมายถึงการติดอาวุธ หรือ empowerment ให้ชาวบ้าน เกษตรกร และชุมชนที่เราไปดำเนินโครงการ ซึ่งเมื่อพวกเขามีความรู้ ก็จะถ่ายทอดความรู้นี้ไปสู่รุ่นลูกหลาน เพื่อพัฒนาชุมชนและประเทศชาติต่อไป

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) โดยที่เมียนมามีแผน Myanmar Sustainable Development Plan (ค.ศ. 2018-2030) การดำเนินโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาใด ๆ ที่ไทยจะดำเนินการร่วมกับเมียนมาจะต้องมีความสอดคล้องกับแผนดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นโครงการที่ฝ่ายเมียนมาขอรับความช่วยเหลือหรือว่าโครงการที่ฝ่ายไทยเป็นผู้เสนอ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการรับประกันว่าจะได้รับความร่วมมือจากทุกระดับของฝ่ายเมียนมา และเพื่อไม่ให้งบประมาณของไทยสูญเปล่า อีกทั้งเพื่อให้โครงการบรรลุวัตถุประสงค์และได้ประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมและยั่งยืนให้แก่เมียนมาอย่างแท้จริง

2) การดำเนินโครงการเพื่อการพัฒนา ไม่ควรเป็นโครงการในลักษณะครั้งเดียว แต่ควรเป็นโครงการที่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ในอนาคต

3) ควรมีการประเมินความสำเร็จของโครงการโดยคณะผู้เชี่ยวชาญภายนอกเป็นหลัก มิใช่การประเมินโดยกรมหรือเจ้าของเรื่องที่เป็นผู้ดำเนินโครงการนั้น ๆ เพื่อความโปร่งใสและการสะท้อนผลการดำเนินโครงการที่ปราศจากอคติ โดยคณะบุคคลภายนอกดังกล่าว ควรประกอบด้วยคณาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินโครงการ ผู้เชี่ยวชาญในสาขานั้น ๆ และหากเป็นไปได้ ควรมีผู้แทนชุมชนด้วย

4) ควรให้สถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ในพื้นที่ที่มีการดำเนินโครงการ ทำหน้าที่ติดตามประเมินผลลัพธ์ของโครงการ เนื่องจากกระทรวงการต่างประเทศมีการปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ตามวาระ จึงอาจทำให้ขาดความต่อเนื่องของการติดตามผลการดำเนินโครงการได้ โดยสามารถประเมินจากการเก็บสถิติของอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้ครัวเรือน และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของจังหวัดนั้น อย่างน้อย 5 ปี เป็นต้น เพื่อวิเคราะห์ถึงความยั่งยืนและความคุ้มค่าของโครงการในระยะยาว

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1) การแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินโครงการ
องค์ประกอบ

(1) ผู้เชี่ยวชาญด้านการประเมินโครงการ

(2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสาขาวิชาที่เป็นเนื้อหาของการดำเนินโครงการ

(3) ผู้แทนสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ของประเทศที่ดำเนิน
โครงการประจำประเทศไทย

(4) ผู้แทนชุมชน (หากเป็นไปได้)

(5) ผู้แทนกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ (ส่วนประเมินในระดับ
ผู้อำนวยการ และเจ้าหน้าที่) ในฐานะฝ่ายเลขานุการ

2) การแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามผลการดำเนินโครงการ

องค์ประกอบ

(1) ผู้แทนกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ

(2) ผู้แทนสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ ที่ประจำอยู่ในพื้นที่ดำเนิน

โครงการ

(3) ผู้แทนกระทรวงการต่างประเทศของประเทศที่ดำเนินโครงการ

(4) ผู้แทนหน่วยงานเจ้าของเรื่องของต่างประเทศจากส่วนกลาง และพื้นที่

(5) ผู้แทนชุมชน

บรรณานุกรม

หนังสือ

- คัทลียา เหลี่ยมดี. เมียนมาร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : บริษัทวีพริ้นท์ (1991) จำกัด, 2555.
เริงวุฒิ สุมิตรสุริยะ. “อุซาคเนย์” ประวัติศาสตร์อาเซียน ฉบับประชาชน. พิมพ์ครั้งแรก.
กรุงเทพมหานคร : ยิบซี กรู๊ป จำกัด, 2557.
อาณัติ อนันตภาค. ประวัติศาสตร์พม่า. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร : ยิบซี กรู๊ป จำกัด, 2556.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

- สำนักงาน กปร. ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร. [ออนไลน์]. 2550. แหล่งที่มา:
<http://www.rdpb.go.th/th/Sufficiency/ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร-c32>.
[25 พฤษภาคม 2562].
- Ministry of Planning and Finance, The Government of the Republic of the Union of Myanmar. Myanmar Sustainable Development Plan (2018 -2030). [Online]. Available from: http://www.themimu.info/sites/themimu.info/files/documents/Core_Doc_Myanmar_Sustainable_Development_Plan_2018_-_2030_Aug2018.pdf [19 พฤษภาคม 2562].

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล

- หทัยชนก ศิริวัฒนกุล. การวิเคราะห์พัฒนาการ ทิศทาง แนวโน้มของความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
ระหว่างประเทศ: ผลกระทบต่อแนวนโยบาย ทิศทางและกระบวนการบริหารดำเนินงาน
ของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 7 สถาบันการ
ต่างประเทศ เทวะวงศัวโรปการกระทรวงการต่างประเทศ, 2558

ภาคผนวก
รายชื่อผู้ให้ข้อมูล

1. นางสาวพิน ศรีดำรงธรรม นักวิเทศสหการ ชำนาญการพิเศษ
ส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 1 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
2. นางสาวครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักการทูต ชำนาญการ
ส่วนให้ความร่วมมือกับต่างประเทศ 1 กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
3. นายกฤษฎา ผกากาญจน์ นักวิเทศสหการ ชำนาญการ
คณะทำงานเผยแพร่ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
4. นายรัฐพรพรณ์ ทังสุพานิช เลขานุการเอก
สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวจณา สีนธวานนท์
ประวัติการศึกษา	– รัฐศาสตร์บัณฑิต (ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย – Master of International Studies University of Birmingham
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2544–2546	เจ้าหน้าที่การทูต ระดับปฏิบัติการ กองงานบริหารองค์การระหว่างประเทศ กรมองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2546	เจ้าหน้าที่การทูต ระดับปฏิบัติการ กองการสังคม กรมองค์การระหว่างประเทศ
พ.ศ. 2547–2550	เลขานุการโทและเลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงนิวเดลี
พ.ศ. 2551–2553	นักการทูต ระดับชำนาญการ กลุ่มงานความมั่นคงระหว่างประเทศ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง
พ.ศ. 2553–2557	เลขานุการเอก และที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงเฮก
พ.ศ. 2557–2561	เจ้าหน้าที่นักการทูต ระดับชำนาญการ และชำนาญการพิเศษ สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง
ตำแหน่งปัจจุบัน	อัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงย่างกุ้ง